

schetst van de diverse hofpredikers en de rollen die zij hadden in de negentiende eeuw. Een enkele keer blijken de bronnen niet helemaal te kloppen. Zo noemde niet J.H. Gunning Jr., maar F. van Gheel Gildemeester Van Koetsveld een predikant met ‘een eigen geluid’ (*Gunning Leven en Werken* 2, 993). Maar dat is peanuts, gelet op het vele bronnenmateriaal dat hier op kundige en verantwoord- de wijze gepresenteerd wordt. –

¶ Kees de Kruijter, *Zoeker naar waarheid en zekerheid. Dominee D.P.M. Huet (1827-1895) als opwekkingsprediker en ‘christen-spiritist’*, Velp: Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland, 2014, 135 pagina’s., ISBN 978 90 74894 4, €12,50.

¶ Lodewijk Winkeler

Rond het midden van de jaren dertig van de negentiende eeuw ontstond in de Verenigde Staten een methodistische beweging die gericht was op persoonlijke heiliging en persoonlijke beleving van de ‘liefde des Heeren Jezus’. Deze beweging sloeg over naar Engeland en kreeg gestalte in de Brighton Conferentie van 1875. Hierbij waren Abraham Kuiper en ook de hoofdpersoon van dit boek, Dammes P.M. Huet, aanwezig. Ook in Nederland werden vervolgens in de jaren 1875-1877 Brighton Conferenties georganiseerd, maar tot een omvangrijke beweging kwam het niet, mede door het afhaken van Kuiper, die vond dat het methodisme strijdig was met het calvinisme. Wel gaven deze conferenties de stoot tot een landelijke organisatie van de vrije christelijke gemeenten in de landelijke Bond van Vrije Christelijke (later: Evangelische) Gemeenten (1879).

Huet was aanvankelijk predikant in Transvaal, waar geestverschijningen in die jaren al het onderwerp waren van tafelgesprekken. Na zijn terugkeer naar Nederland in 1867 was Huet drie jaar reizend predikant van de Confessionele Vereniging, waarna hij als predikant in verschillende plaatsen stond en de orthodoxen in zijn gemeenten tegen zich in het harnas joeg door te twijfelen aan de predestinatie en meer nadruk te leggen op de liefde van God in plaats van op Zijn strengheid. Na zijn bezoek aan Brighton probeerde Huet vanuit Nunspeet en vervolgens vanuit Goes een opwekkingsbeweging in gang te zetten. Het was in Goes dat Huet zijn

eerste spiritistische ervaringen kreeg: als predikant kwam hij in aanraking met het gezin Oosterling, waarin zich geheimzinnige verschijnselen voordeden. Huet raadpleegde hierover de schrijfster en feministe Elise van Calcar (1822-1904), die zich samen met haar man al enkele jaren met het spiritisme bezighield en daar ook over publiceerde. Zij begeleidde Huet intensief op zijn spiritistische weg en publiceerde ook over ‘het geval Oosterling’. In de daaropvolgende paar jaar vonden er met grote regelmaat spiritistische seances bij Huet thuis plaats, waarbij deze Oosterling als medium optrad.

De spiritistische kring kon in Goes uiteraard niet onopgemerkt blijven, en opnieuw kreeg Huet te maken met bezwaren van zijn gemeenteleden. De classis maande hem zich van het spiritisme af te keren en zich opnieuw aan Gods woord te onderwerpen, waarna Huet kon aanblijven, maar niettemin zijn spiritistische activiteiten voortzette. Ook in Yerseke ontstond er vanaf 1885 een spiritistische kring, nadat de overleden Goesse vrij evangelische predikant H.J. Budding vanaf de preekstoel aan de gelovigen was verschenen. Het lijkt er op dat deze kringen echter snel weer verliepen.

Huet zelf stond, ondanks zijn betrokkenheid, niet onkritisch tegenover het spiritisme: hij was te veel predikant om niet, naast magnetisme, vast te houden aan de genezende kracht van God zelf. Gesprekken met vrienden overtuigden hem in 1890 uiteindelijk van het spiritisme af te zien.

Van de voorafgaande spiritistische jaren van Huet krijgen wij, dankzij de briefwisseling tussen hem en Van Calcar – wier archief zich in het Letterkundig Museum bevindt – een fascinerend beeld van de praktijk in de spiritistische beweging: seances en hun effecten op de geestsgesteldheid van de deelnemers worden in detail beschreven. Waar de auteur echter stelt dat Huet, ook al werd hij zelf niet vrij evangelisch, een leidende rol speelde bij de uitgroei van de vrije gemeenten tot een landelijke organisatie, ontbreekt de argumentatie. In het betreffende lemma op Wikipedia worden wel de dominees De Liefde, Witteveen en de Goesse dominee Budding genoemd, maar valt niet de naam van Huet. Dat geeft in ieder geval te denken. –